

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce: diplomová

Posudek: vedoucího

Práci hodnotila: PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.

Práci předložil(a): Pavla Slezáková

Název práce: Rozvoj slovní zásoby u žáků 1. ročníku ZŠ

1. Cíl práce

Hlavním tématem diplomové práce je rozvoj slovní zásoby u žáků v 1. ročníku základní školy.

V podstatě je cílem práce přiblížit tematické oblasti zvolených učebnic pro žáky 1. ročníku ZŠ, a vyvodit tak závěry ohledně rozmanitosti slovní zásoby a přinést další možnosti jejího rozvoje pro danou věkovou kategorii. Diplomantka si však stanovila jako hlavní cíl „zjištění slovní zásoby konkrétních dětí“ (s. 1), což neodpovídá cílům v předkládané diplomové práci.

Lze říci, že skutečné cíle, k nimž diplomantka evidentně směřuje, byly splněny, byť je nedokázala sama přesně zformulovat.

2. Obsahové zpracování

Diplomovou práci tvoří úvod, pět kapitol, závěr, seznam použitých zdrojů a přílohy. Z nejasných důvodů opomněla diplomantka vložit též cizojazyčné resumé.

V úvodu autorka zachycuje kontext zvoleného tématu, trochu nešťastně vymezuje cíle (viz výše), snaží se představit strukturu práce (také poněkud nepřesně), zmiňuje okrajově metody práce a přidává názvy stěžejních publikací, o něž se ve své práci opírá. Úvod působí poněkud chaoticky, neboť autorka některé skutečnosti zmiňuje opakovaně, vrací se k nim, nesprávně vymezuje cíle práce, a navíc zde zaměňuje pojmy třída a ročník.

První kapitola je poměrně kratičká, čítá pouhé dvě strany – autorka zde definuje pojmy z oblasti lexikologie. Rozmanité dělení slovní zásoby z hlediska jejích jednotek je v pořádku, autorka tomu však mohla věnovat více prostoru, např. místo představení dílčích jazykovědných disciplín.

Ve druhé kapitole je zahrnut vývoj řeči dítěte. Diplomantka vychází zejména z vývojové psychologie a představuje zevrubně vývoj řeči obecně, dále se detailněji zaměřuje na vývoj řeči u žáka v 1. ročníku ZŠ, všímá si slovní zásoby u žáků v období mladšího školního věku a samostatně rozebírá jazykové roviny a jejich rozvoj v rámci ontogeneze řeči. Výklad je podrobný, smysluplný, ale není zřejmé, proč je foneticko-fonologická rovina řazena

až za gramatickou rovinu. Také doslovné citace by měly být voleny uvážlivěji, jejich užití by nemělo vyplňovat prázdná místa, kde se autorce nedaří zformulovat informace samostatně.

Třetí kapitola přináší charakteristiku dítěte mladšího školního věku. Autorka vymezuje uvedené období a přibližuje typické projevy (myšlení, chování, jednání ap.) pro tento věk. Zvláště se zaměřuje na kognitivní vývoj dítěte, na emoční, motivační a sociální vývoj a konečně také na motorický vývoj dítěte (což je poněkud paradoxní, protože motorický vývoj je s ohledem na ostatní jmenované v pozici primární).

Čtvrtá kapitola je nejrozsáhlejší část práce, která obsahuje výsledky vlastní excerptce učebnic. Autorka nejdříve, již o něco lépe, vymezuje cíle svého počínání, představuje metodiku výzkumu a naznačuje strukturu samotné kapitoly. Pro své zkoumání si zvolila učebnice nakladatelství Fraus, SPN, Alter, a to učebnice matematiky a prvouky pro 1. ročník. Autorka se při excerptci zaměřuje zejména na substantiva a verba, která třídí do tematických oblastí, zaznamenává však veškeré slovní druhy; sleduje i četnost užití. Autorka vždy zvolenou učebnici charakterizuje, popíše její obsah a účelnost; poté se věnuje zjištěným údajům: výskyt jednotlivých slovních druhů přináší v přehledné tabulce i v grafu (kde je procentuální zastoupení slovního druhu). Dále se podrobněji věnuje substantivům: představuje tematické oblasti, jež charakterizuje, uvádí příklady slov a v připojeném grafu pak vidíme procentuální zastoupení jednotlivých tematických skupin. Totéž je rozpracováno u sloves. Každý tento celek je zakončen shrnutím. Následuje rozbor dalších učebnic, naprosto shodným způsobem. Poslední podkapitola pak porovnává slovní zásobu v jednotlivých učebnicích navzájem. Celkově lze říci, že kapitola i celý výzkum jsou zpracovány poctivě; jistěže nad zařazením některých výrazů visí otazníky, ale bez dostupného kontextu se lze jen domnívat, že někde mohou být nepřesnosti – ve vztahu k celku však zanedbatelné.

Pátou kapitolu tvoří návrhy pro praxi – tj. doporučení, jak s žáky lépe pracovat, včetně konkrétních návrhů rozmanitých aktivit. Autorka aktivity řadí pod jednotlivé tematické oblasti, uvádí příklady slovní zásoby, jež aktivita rozvíjí, a přidává vždy krátké metodické vysvětlení postupu. Úkoly jsou rozmanité a zajímavé.

Závěr patřičným způsobem shrnuje celou práci, autorka si však mohla odpustit poslední nepotřebnou větu. Přílohy obsahují pár pracovních listů, ale zejména celé seznamy excerptovaných slov.

3. Formální úprava

Forma práce odpovídá co do kvality obsahu práce. Graficky je práce v pořádku, vhodně používá bohatšího zvýraznění, což téma vyžaduje – práce je tak přehledná (čemuž napomáhá i fakt, že je psána kultivovaným jazykem). Autorka však mohla zvolit lepší typ písma, bezpatkové písmo není vhodné ke čtení textu v tištěné podobě.

Zařazeny jsou také tabulky a grafy v barevném provedení (oceňuji výběr barev a odstínů, rozdíl mezi nimi je velmi nápadný, informace jsou tak dobře srozumitelné). V práci je vhodně, byť řídkěji využíván poznámkový aparát.

Autorka se sice nevyhnula ojedinelé překlepům či pravopisným chybám (chyby v interpunkci, konsonant na konci řádku ap.) – jedná se ale víceméně o zanedbatelné prohřešky vzhledem k rozsahu a náročnosti práce. Ojedinelé se také vyskytují stylizační nedostatky, rovněž nedevalvují práci jako celek.

4. Stručný komentář hodnotitele

Je potřeba ocenit náročnou a zdlouhavou excerptční činnost, pro niž se autorka rozhodla, aby dostala zvolenému tématu. Byť se jí nepodařilo formulovat cíle přesněji, rozhodně je splnila. Práce je zajímavá, čtivě napsaná a celkově přínosná.

5. Otázky a připomínky doporučené k bližšímu vysvětlení při obhajobě

1. Kterou ze sledovaných učebnic byste si k výuce zvolila a proč (vycházejte ze stanovených cílů)?
2. Jaké tematické oblasti chybí ve zvolených učebnicích? A jaké tematické oblasti by bylo vhodné doplnit pro žáky mimořádně nadané?

6. Navrhovaná známka: v e l m i d o b ř e
Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Datum: 25. 8. 2016

Podpis:

PhDr. Jaroslava Nováková, Ph.D.
KČJ FPE ZČU